

75. Melekleri görürsün ki, Rablerine hamd ile tesbih ederek Arş'ın etrafını kuşatmışlardır. Artık aralarında adaletle hükümlenmiş ve «alemlerin Rabbi olan Allah'a hamdolsun» denilmiştir.

(40)

KIRKINCI SÛRE GÂFİR (el-MÜ'MİN)

Aynı zamanda Gâfir adını da taşıyan bu sûre, 85 âyettir. 56 ve 57. âyetleri Medine'de inmiştir. Adını, Firavun ailesinden inanan bir kişinin vasıflarının sayıldığı 28-45. âyetlerden alır.

Bismillâhirrahmânirrahîm

1. Hâ. Mîm.

(Bu harflerin tefsiri için Bakara sûresi, 1. âyete bakın)

2, 3. Bu Kitap mutlak galip, hakkıyla bilen, günahu bağışlayan, tevbeyi kabul eden, azabı çetin, lütuf sahibi Allah tarafından indirilmiştir. O'ndan başka hiçbir ilâh yoktur, dönüş ancak O'nadır.

4. İnkâr edenler müstesna, hiç kimse Allah'ın âyetleri hakkında tartışmaz. Onların şehirlerde (*rahatlıkla*) gezip dolaşması seni aldatmasın.

(İnkârcıların dolaşmaları, ticaret ve kârlı kazançlar için korkusuz ve tehlikesizce seyahat etmeleri, dünyada sağladıkları üstünlük ve buna karşı Cenab-ı Hakk'ın kendilerine mühlet vermesi şeklinde tefsir edilmiştir.)

5. Onlardan önce Nuh kavmi ve bunlardan sonraki topluluklar da (*peygamberlerini*) engellemeye, her ümmet kendi peygamberini yakalamaya azmetmişti. Bâtılı hakkın yerine koymak için mücadele etmişlerdi. Bunun üzerine ben onları kısıkırak yakaladım. İşte, cezalandırmamın nasıl olduğunu gör!

(Âyette, Mekke kâfirlerinden önce gelen, Âd, Semûd ve Lut kavimleri gibi birtakım milletlerin inkârlarına, peygamberlerini yakalayıp öldürme çabalarına, buna karşılık da Cenab-ı Hakk'ın inkârcıları helâk edişinin, görünür örneklerine işaret edilmektedir. Çünkü inkârcıların harap yurtları ve feci âkıbetleri bunu göstermektedir.)

6. İnkâr edenlerin cehennem ehli olduklarına dair Rabbinin sözü böylece gerçekleşti.

7. Arş'ı yüklenen ve bir de onun çevresinde bulunanlar (*melekler*), Rablerini hamd ile tesbih ederler, O'na iman ederler. Müminlerin de bağışlanmasını isterler: Ey Rabbimiz! Senin rahmet ve ilmin her şeyi kuşatmıştır. O halde tevb eden ve senin yoluna gidenleri bağışla, onları cehennem azabından koru! (*derler*).

(Arş'ı taşıyanlar, «Hamele-i arş» denilen meleklerdir. Rivayete göre sayıları dördür. Ancak, Hakka sûresinde (69/17) kıyamette bunların sayısının sekiz olacağı bildirilmiştir. Arşın korunma ve tedbirine memur oldukları için, bu isim kendilerine mecâzen verilmiştir. Arşın çevresindeki melekler, arş'ı tavaf eden meleklerdir. Devamla şöyle derler:)

8. Rabbimiz! Onları da, onların atalarından, zevcelerinden, nesillerinden iyi olanları da kendilerine vâdettiğin Adn cennetlerine koy. Şüphesiz azîz ve hakîm olan sensin!

9. Bir de onları, her türlü kötülüklerden koru. O gün sen kimi kötülüklerden korursan muhakkak ki onu rahmetine mazhar etmiş olursun. Bu en büyük kurtuluşur.

10. İnkâr edenlere şöyle seslenilir: Allah'ın gazabı, sizin kendinize olan kötülüğünüzden elbette daha büyüktür. Zira siz imana davet ediliyorsunuz, fakat inkâr ediyorsunuz.

11. Onlar: Rabbimiz, bizi iki defa öldürdün, iki defa dirilttin. Biz de günahlarımızı itiraf ettik. Bir daha (bu ateşten) çıkmaya yol var mıdır? derler.

(Birinci ölüm, dünya hayatının sonunda, ikinci ölüm ise kabirde ilk sorgulama yapıldıktan sonra vuku bulacaktır. Buna göre birinci dirilme kabirde sorgulama için, ikinci dirilme ise kıyametten sonraki ebedî hayat içindir. İnkârcıların ateşten çıkmak için sordukları yol ise, er veya geç cehennemden çıkış, Allah'a itaat ediş veya tekrar dünyaya dönüş çarelerini aramaları şeklinde yorumlanmıştır.)

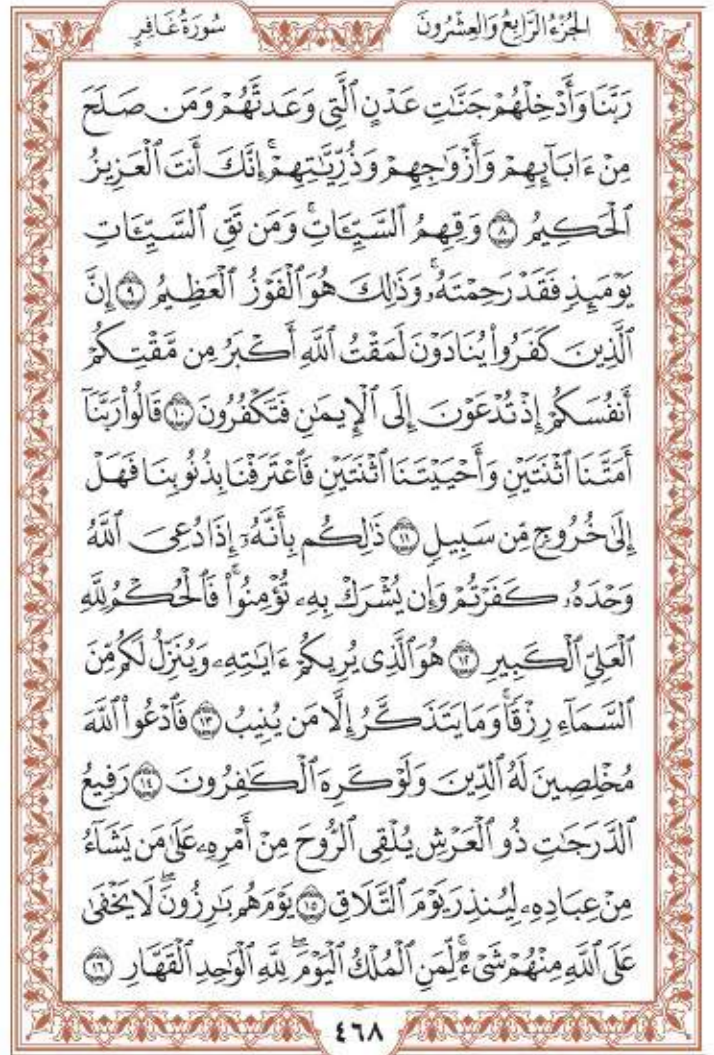
12. (Onlara denir ki:) İşte bunun sebebi şudur: Tek Allah'a ibadete çağıldığı zaman inkâr edersiniz. O'na ortak koşulunca (bunu) tasdik edersiniz. Artık hüküm, yücelerin yücesi Allah'ındır.

13. Size âyetlerini gösteren, sizin için gökten rızık indiren O'dur. Allah'a yönelenden başkası ibret almaz.

(Gösterilen «âyetler» ilâhî kudrete delâlet eden hârika eserler ve kemal yollarını gösteren şeylerle; indirilen «rızık» da, rızığın sebebi olan yağmur, güneş ve hava ile izah edilmiştir.)

14. Haydi, kâfirlerin hoşuna gitmese de Allah'a, Allah için dindar ve ihlâslı olarak dua edin!

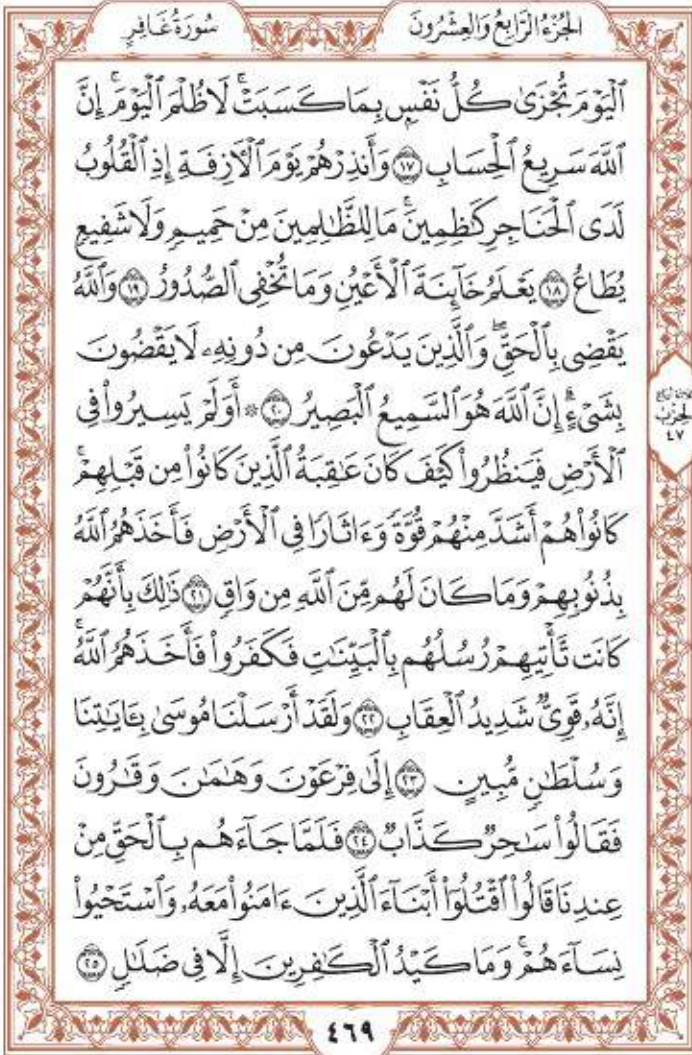
15. Dereceleri yükselten, Arş'ın sahibi Allah, kavuşma günüyle korkut-

mak için kullarından dilediğine irade-iyle ilgili vahyi indirir.

(«Dereceleri yükselten» tabiri, gökleri birbiri üstüne kurup yükselten, dünyada kullarına yüce mertebeler veren, cennetteki yerlerini yücelten, meleklerin Arş'a veya göklere yükselmelerini temin eden, müminlerin sevap derecelerini yükselten şeklinde açıklanmıştır. Âyette geçen «ruh»tan maksat Allah'ın, kullarından dilediğine ihsan ettiği ilâhî vahiydir. «Kavuşma günü» kıyamet günüdür. Çünkü o günde göklerde ve yerdekiler, öncekiler ve sonrakilere, âbidle mâbud, zalimle mazlum, hep orada buluşacaklardır.)

16. O gün onlar (kabirlerinden) meydana çıkarlar. Onların hiçbir şeyi Allah'a gizli kalmaz. Bugün hükümranlık kimindir? Kâhâr olan tek Allah'ındır. (Soran da cevabını veren de Allah'tır.)

17. Bugün herkese kazandığının karşılığı verilir. Bugün haksızlık yoktur. Şüphesiz Allah, hesabı çarçabuk görendir.

18. Yaklaşan gün hususunda onları uyar! Çünkü o onda dehşet içinde yutkunurken yürekleri ağızlarına gelmiştir. Zalimlerin ne dostu ne de sözü dinlenir şefaathçısı vardır.

19. Allah, gözlerin hain bakışını ve kalplerin gizlediğini bilir.

20. Allah, adaletle hükmeder. O'nu bırakıp taptıkları ise, hiçbir şeye hükmedemezler. Şüphesiz Allah, hakıyla işiten ve görendir.

21. Onlar, yeryüzünde gezip dolaşmadılar mı ki, kendilerinden öncekilerin âkıbetinin nasıl olduğunu görsünler! Onlar, kuvvet ve yeryüzündeki eserleri yönünden bunlardan daha da üstündüler. Böyleyken Allah onları günahları yüzünden yakaladı. Onları Allah'ın gazabından koruyan da olmadı.

22. Bunun sebebi, peygamberleri kendilerine apaçık mucizeler getirdikleri halde, inkâr etmeleri idi. Allah da kendilerini tutup yakalayiverdi. Doğrusu O, kuvvetlidir; azabı da pek çetindir.

23, 24. Andolsun ki biz Musa'yı mucizelerimiz ve apaçık hüccetle, Firavun, Hâmân ve Karun'a gönderdik. Onlar: Bu, çok yalancı bir sihirbazdır! dediler.

25. İşte o (*Musa*), tarafımızdan kendilerine hakkı getirince: Onunla beraber iman edenlerin oğullarını öldürün, kadınları sağ bırakın! dediler. Ama kâfirlerin tuzağı elbette boşa çıkar.

(Bu üç kişiden Firavun ve Hâmân, Kıptilerin ileri gelenlerinden Karun da İsrailoğullarındandır. Daha sonraki âyetlerden de anlaşılacağı gibi Onunla beraber iman edenlerin oğullarını öldürün, kadınlarını sağ bırakın diyen Firavun'dur. Ona bu fikri verenin de Hâmân olduğu rivayet edilmektedir.)

26. Firavun: Bırakın beni, dedi. Musa'yı öldüreyim; (*Kurtarabilirse*) Rabbine yalvarsın! Çünkü ben onun, dininizi değiştireceğinden, yahut yeryüzünde fesat çıkaracağından korkuyorum.

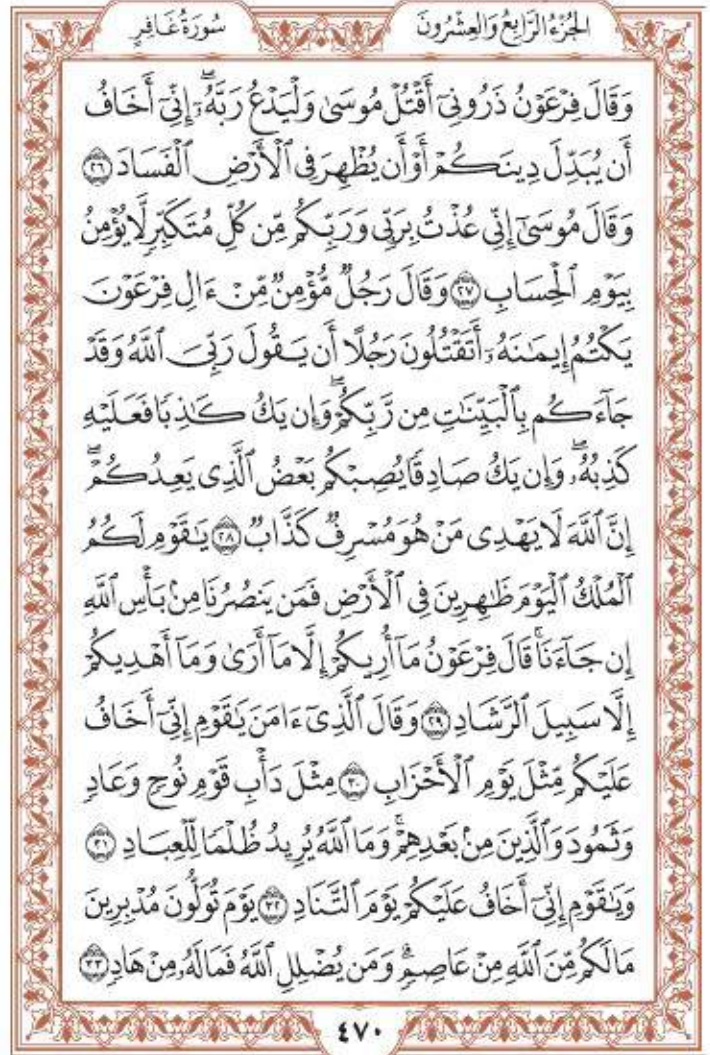
(Firavun'un, bırakın beni, Musa'yı öldüreyim diye konuşması, onun öldürmekten alıkonduğunu göstermektedir. Çünkü Firavun'a Musa için bu senin korkacağın bir kimse değildir. Eğer onu öldürürsen, halkın kalbine bir şüphe sokmuş olursun. Herkes senin açık delille tartışmaktan âciz olduğuna hükmeder demişlerdi. Bununla beraber Firavun'un zikredilen ifadesi, kendisinin Musa (a.s.)'dan ne derece korktuğunu da göstermektedir.)

27. Musa da: Ben, hesap gününe inanmayan her kibirliden, benim de Rabbim, sizin de Rabbinize sığındım, dedi.

28. Firavun ailesinden olup, imanını gizleyen bir mümin adam şöyle dedi: Siz bir adamı «Rabbim Allah'tır» diyor, diye öldürecek misiniz? Halbuki o, size Rabbinizden apaçık mucizeler getirmiştir. Eğer o yalancı ise yalanı kendisindedir. Eğer doğru söylüyorsa sizi tehdit ettiğinin (*azâbın*), bir kısmı olsun gelip size çatar. Şüphesiz Allah, haddi aşan, yalancı kimseyi doğru yola erdirmez.

(Firavun'un ailesinden imanını gizleyen bu kişinin, Firavun'un amcazâdesi olduğu söylenmiş, ismi hakkında da ihtilâf edilmiştir. Firavun ailesinden inanmış kişi sözlerine şöyle devam etti:)

29. Ey kavmim! Bugün, yeryüzüne hakim kimseler olarak hükümlerinizdir. Ama Allah'ın azabı bize gelip çatarsa, kim bize yardım eder? Firavun: Ben size kendi görüşümü söylüyorum ve yine size ancak doğru yolu gösteriyorum dedi.

30, 31. İman etmiş olan dedi ki: «Ey kavmim! Doğrusu ben sizin için, Nuh kavminin, Âd, Semûd ve onlardan sonra gelenlerin durumu gibi, (*peygamberleri yalanlayan*) toplulukların başlarına gelen bir âkıbetten korkuyorum. Allah, kullanna bir zulüm dileyecek değildir.»

32, 33. «Ey kavmim! Gerçekten sizin için o bağrıışıp çağırışma gününden, arkanıza dönüp kaçacağınız günden korkuyorum. Sizi Allah'tan (*O'nun azabından*) kurtaracak kimse yoktur. Allah kimi saptırırsa, artık onu doğru yola iletcek de yoktur.»

سُورَةُ غَافِرٍ

الْحِزْبُ الرَّابِعُ وَالْعِشْرُونَ

وَلَقَدْ جَاءَ كُرُيُوسُفَ مِنْ قَبْلُ بِالْبَيِّنَاتِ فَمَا زِلْتُمْ فِي
 شَكِّكُمْ مَتَا جَاءَ كُمْ بِهِ حَتَّى إِذَا هَلَكَ قُلْتُمْ لَنْ يَبْعَثَ اللَّهُ
 مِنْ بَعْدِهِ رَسُولًا كَذَلِكَ يُضِلُّ اللَّهُ مَنْ هُوَ مُسْرِفٌ
 مُرْتَابٌ ﴿٣٦﴾ الَّذِينَ يُجَادِلُونَ فِي آيَاتِ اللَّهِ بِغَيْرِ سُلْطَانٍ
 أَتَاهُمْ كَبُرَ مَقْتًا عِنْدَ اللَّهِ وَعِنْدَ الَّذِينَ ءَامَنُوا كَذَلِكَ
 يَطْبَعُ اللَّهُ عَلَى كُلِّ قَلْبٍ مُتَكَبِّرٍ جَبَّارٍ ﴿٣٧﴾ وَقَالَ فِرْعَوْنُ
 يَهْتَمِنُ ابْنُ بَنِي صِرْحَانَ عَلَيَّ أَنْ بَلَغَ الْأَسْبَابَ ﴿٣٨﴾ أَسْبَبَ
 السَّمَوَاتِ فَأَطَّلِعَ إِلَى إِلَهِ مُوسَى وَإِنِّي لِأَظُنُّهُ كَذِبًا
 وَكَذَلِكَ زُيِّنَ لِفِرْعَوْنَ سُوءُ عَمَلِهِ وَصُدَّ عَنِ السَّبِيلِ
 وَمَا كَيْدُ فِرْعَوْنَ إِلَّا فِي تَبَابٍ ﴿٣٩﴾ وَقَالَ الَّذِينَ ءَامَنَ
 يَنْقُورُ أَنْ يَمُوتَ أَهْدِكُمْ سَبِيلَ الرَّشَادِ ﴿٤٠﴾ يَنْقُورُ
 إِنَّمَا هَذِهِ الْحَيَاةُ الدُّنْيَا مَتَاعٌ وَإِنَّ الْآخِرَةَ هِيَ
 دَارُ الْقَرَارِ ﴿٤١﴾ مَنْ عَمِلَ سَيِّئَةً فَلَا يُجْزَى إِلَّا مِثْلَهَا
 وَمَنْ عَمِلَ صَالِحًا مِنْ ذَكَرٍ أَوْ أَنْتَى وَهُوَ مُؤْمِنٌ فَأُولَئِكَ
 يَدْخُلُونَ الْجَنَّةَ يُرْرُونَ فِيهَا بِغَيْرِ حِسَابٍ ﴿٤٢﴾

٤٧١

layan her zorbanın kalbini işte böyle mühürler.

36, 37. Firavun: Ey Hâmân, bana yüksek bir kule yap; belki yollara, göklerin yollarına erişirim de Musa'nın Tanrısı'nı görürüm! Doğrusu ben onu, yalancı sanıyorum, dedi. Böylece Firavun'a, yaptığı kötü iş süslü gösterildi ve yoldan saptırıldı. Firavun'un tuzağı tamamen boşa çıktı.

38. O iman eden kimse: Ey kavmim! dedi, siz bana uyun, sizi doğru yola götüreceğim.

39. Ey kavmim! Şüphesiz bu dünya hayatı, geçici bir eğlencedir. Ama ahiret, gerçekten kalınacak yurttur.

40. Kim bir kötülük işlerse, onun kadar ceza görür. Kim de kadın veya erkek, mümin olarak faydalı bir iş yaparsa işte onlar, cennete girecekler, orada onlara hesapsız rızık verilecektir.

34. Andolsun ki, (*Musa'dan*) önce Yusuf da size açık deliller getirmişti ve onun size getirdiği şeyler hakkında şüphe edip durmuştunuz. Nihayet o vefat edince «Allah ondan sonra peygamber göndermez» dediniz. İşte Allah o aşırı giden şüphecileri böyle saptırır.

(Bazı müfessirler «Buradaki Yusuf'tan mak-sat, Hz. Yusuf'un torunu Yusuf b. Efrâim'dir» demişlerse de Yusuf b. Ya'kup'dur diyen rivayet daha kuvvetli görülmektedir.)

35. Kendilerine gelmiş hiçbir delil olmadığı halde Allah'ın âyetleri hakkında mücadele edenler gerek Allah yanında, gerekse iman edenler yanında büyük bir nefretle karşılanır. Allah, büyüklük tas-

سُورَةُ غَافِرٍ

الجزء الرابع والعشرون

الجزء
٤٨

* وَيَقَوْمٍ مَا لِي أَدْعُوكُمْ إِلَى التَّجْوَةِ وَتَدْعُونَنِي إِلَى النَّارِ
 ٤١ تَدْعُونَنِي لِأَكْفُرَ بِاللَّهِ وَأُشْرِكَ بِهِ مَا لَيْسَ لِي بِهِ
 عِلْمٌ وَأَنَا أَدْعُوكُمْ إِلَى الْعَزِيمِ الْغَفِيرِ ٤٢ لَا جَرَمَ أَنَّمَا
 تَدْعُونَنِي إِلَيْهِ لَيْسَ لَهُ دَعْوَةٌ فِي الدُّنْيَا وَلَا فِي الْآخِرَةِ
 وَأَنْ مَرَدَّنَا إِلَى اللَّهِ وَأَنَّ الْمُسْرِفِينَ هُمْ أَصْحَابُ النَّارِ
 ٤٣ فَسْتَذَكِّرُونَ مَا أَقُولَ لَكُمْ وَأُقْوِضُ أَمْرِي إِلَى اللَّهِ
 إِنَّ اللَّهَ بَصِيرٌ بِالْعِبَادِ ٤٤ فَوَقَّهَ اللَّهُ سَيِّئَاتٍ مَا مَكَرُوا
 وَحَاقَ بِهَا لِقَاءُ فِرْعَوْنَ سُوءُ الْعَذَابِ ٤٥ النَّارُ يُعْرَضُونَ
 عَلَيْهَا غُدُوًّا وَعَشِيًّا وَيَوْمَ تَقُومُ السَّاعَةُ أَدْخِلُوا آلَ
 فِرْعَوْنَ أَشَدَّ الْعَذَابِ ٤٦ وَإِذْ يَتَحَاجُّونَ فِي النَّارِ
 فَيَقُولُ الضُّعْفَاءُ لِلَّذِينَ اسْتَكْبَرُوا إِنَّا كُنَّا لَكُمْ
 تَبَعًا فَهَلْ أَنْتُمْ مُعْتَدُونَ عَنَّا نَصِيبًا مِنَ النَّارِ ٤٧ قَالَ
 الَّذِينَ اسْتَكْبَرُوا إِنَّا كُلٌّ فِيهَا إِنَّ اللَّهَ قَدْحَكَم
 بَيْنَ الْعِبَادِ ٤٨ وَقَالَ الَّذِينَ فِي النَّارِ لِخِزْنَةِ جَهَنَّمَ
 ادْعُوا رَبَّكُمْ يُخَفِّفْ عَنَّا يَوْمًا مِنَ الْعَذَابِ ٤٩

٤٧٢

41. Ey kavmim! Nedir bu hal? Ben sizi kurtuluşa çağırıyorum, siz beni ateşe çağırıyorsunuz.

42. Siz beni, Allah'ı inkâr etmeye ve hiç tanımadığım nesnelere O'na ortak koşmaya çağırıyorsunuz. Ben ise sizi, azîz ve çok bağışlayan Allah'a davet ediyorum.

43. Gerçek şu ki, sizin beni davet ettiğiniz şeyin dünyada da ahirette de davete değer bir tarafı yoktur. Dönüşümüz Allah'adır, aşırı gidenler de ateş ehlinin kendileridir.

44. Size söylediklerimi yakında hatırlayacaksınız. Ben işimi Allah'a havale ediyorum. Şüphesiz Allah, kullarını çok iyi görendir.

45. Nihayet Allah, onların kurdukları tuzakların kötülüklerinden bu zatı korudu, Firavun'un kavmini ise kötü azap kuşatıverdi.

46. Onlar sabah akşam o ateşe soku-lurlar. Kıyametin kopacağı gün de: Firavun ailesini azabın en çetinine sokun (denilecek)!

(Kabir azabının gerçek olduğuna bu âyetle de istidlâl edilmiştir.)

47. (Kâfirler) ateşin içinde birbirleriyle çekişirlerken zayıf olanlar, o büyüklük taslayanlara: Biz size uymuştuk. Şimdi ateşin birazını bizden savabilir misiniz? derler.

48. O büyüklük taslayanlar ise: Doğrusu hepimiz bunun içindeyiz. Şüphe yok ki Allah kulları arasında vereceği hükmü verdi, derler.

(Allah'ın vereceği hüküm, müminleri cennete, kâfirleri de cehenneme sokmasıyla ilgili hükmüdür.)

49. Ateşte bulunanlar cehennem bekçilerine: Rabbinize dua edin, bizden, bir gün olsun azabı hafifletsin! diyeceler.

سُورَةُ غَافِرٍ

الجزء الرابع والعشرون

قَالُوا أَوْلَٰئِكَ تَأْتِيكُمْ رُسُلُكُمْ بِالْبَيِّنَاتِ قَالُوا أَيْ
 قَالُوا أَفَادْعُوا أَوْ مَا دَعُّوا الْكَافِرِينَ إِلَّا فِي ضَلَالٍ ۝
 إِنَّا لَنَنْصُرُ رُسُلَنَا وَالَّذِينَ ءَامَنُوا فِي الْحَيَاةِ الدُّنْيَا
 وَيَوْمَ يَقُومُ الْأَشْهَادُ ۝ يَوْمَ لَا يَنْفَعُ الظَّالِمِينَ مَعَذِرَتُهُمْ
 وَلَهُمُ اللَّعْنَةُ وَلَهُمْ سُوءُ الدَّارِ ۝ وَلَقَدْ ءَاتَيْنَا مُوسَى
 الْهُدَىٰ وَأَوْرَثْنَا بَنِي إِسْرَائِيلَ الْكِتَابَ ۝ هُدَىٰ
 وَذِكْرَىٰ لِأُولِي الْأَلْبَابِ ۝ فَأَصْبِرْ إِنَّا وَعَدَدَ اللَّهِ
 حَقٌّ وَأَسْتَغْفِرْ لِذَنبِكَ وَسَبِّحْ بِحَمْدِ رَبِّكَ بِالْعِشِيِّ
 وَالْإِبْكَرِ ۝ إِنَّ الَّذِينَ يُجَادِلُونَ فِي ءَايَاتِ اللَّهِ
 يَغَيِّرُ سُلْطِينَ أَنَّهُمْ إِن فِي صُدُورِهِمْ إِلَّا كِبْرٌ
 مَا هُمْ بِبَالِغِيهٗ فَاسْتَعِذْ بِاللَّهِ إِنَّهُ هُوَ السَّمِيعُ
 الْبَصِيرُ ۝ لَخَلَقَ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ أَكْبَرَ مِنْ
 خَلْقِ النَّاسِ وَلَٰكِنَّ أَكْثَرَ النَّاسِ لَا يَعْلَمُونَ ۝
 وَمَا يَسْتَوِي الْأَعْمَىٰ وَالْبَصِيرُ وَالَّذِينَ ءَامَنُوا وَعَمِلُوا
 الصَّالِحَاتِ وَلَا الْمُسِيءَ ۚ قَلِيلًا مَّا تَذَكَّرُونَ ۝

٤٧٣

50. (Bekçiler:) Size peygamberleriniz açık açık deliller getirmediler mi? derler. Onlar da: Getirdiler, cevabını verirler. (Bekçiler ise): O halde kendiniz yalvarın, derler. Halbuki kâfirlerin yalvarması boşunadır.

(Bekçiler, «Kendiniz yalvarın derken» kâfirlere şefaât etmeyeceklerini ifade etmektedirler.)

51. Şüphesiz peygamberlerimize ve iman edenlere, hem dünya hayatında, hem şahitlerin şahitlik edecekleri günde yardım ederiz.

(Şahitler, meleklerdir. Çünkü melekler, peygamberlerin ahkâmı tebliğ ettiklerine, kâfirlerin ise bunları yalanladıklarına şahitlik edecekler-

dir. Ayrıca insanlara şahadet edecek olan melekler, peygamberler ve müminler, şahitlerden sayılmışlardır.)

52. O gün zalimlere, özür dilemeleri hiçbir fayda sağlamaz. Artık lânet de onlarındır, kötü yurt da onlarındır!

53, 54. Andolsun ki biz Musa'ya hidayet verdik ve İsrailoğullarına, akıl sahipleri için bir öğüt ve doğruluk rehberi olan Kitab'ı miras bıraktık.

55. (Resûlüm!) Şimdi sen sabret. Çünkü Allah'ın vâdi gerçektir. Günahının bağışlanmasını iste. Akşam-sabah Rabbini hamd ile tesbîh et.

(Allah'ın vâdi dostlarını muzaffer kılması biçiminde yorumlanmıştır. Firavun'un karşısında Musa'nın durumu bunun delilidir. Hz. Peygamber'in sabah-akşam hamd ve tesbihi, aynı zamanda ümmete bırakılan bir sünnettir.)

Rivayet edildiğine göre bir takım yahudiler Resûlullah (s.a.)'a gelerek «Ahir zamanda Deccal bizim içimizden gelecek ve olacaklar işte o zaman olacak!» dediler. Bunun üzerine aşağıdaki âyet nâzil oldu.)

56. Kendilerine gelmiş kesin bir delil olmaksızın, Allah'ın âyetleri hakkında münakaşa edenler var ya, hiç şüphe yok ki, onların kalplerinde, asla yetişemeyecekleri bir büyüklük hevesinden başka bir şey yoktur. Sen Allah'a sığın. Kuşkusuz O, işiten ve görendir.

57. Elbette göklerin ve yerin yaratılması, insanların yaratılmasından daha büyük bir şeydir. Fakat insanların çoğu bilmezler.

58. Körle gören, inanıp iyi amellerde bulunanla kötülük yapan bir olmaz. Ne kadar az düşünüyorsunuz!

59. Kıyamet günü mutlaka gelecektir, bunda hiç şüphe yoktur. Fakat insanların çoğu buna inanmazlar.

(Dünya insanlar için bir imtihan yeri olduğuna, insanlar da birtakım görevlerle yükümlü tutulduğuna göre bunun muhakeme ve muhasebesi için ikinci bir hayat zorunlu görünmektedir. Üstelik şu evrenin bir başlangıcı olduğu gibi elbette bir de sonu vardır. Ölüm gerçeği karşısında dünyanın, insanlara ait asıl karargâh olmadığı da gözler önündedir. Yarılış ve ölüm her an tekrarlanarak gerçekleştiği gibi kıyamet ve ahiret de mutlaka gerçekleşecektir. Kıyamet bu hayatın sona ermesi, ahiret de ikinci hayatın ismidir.)

60. Rabbiniz şöyle buyurdu: Bana dua edin, kabul edeyim. Çünkü bana ibadeti bırakıp büyüklük taslayanlar aşağılanarak cehenneme gireceklerdir.

61. İçinde dinlenesiniz diye geceyi, görmeniz için de gündüzü yaratan Allah'tır. Şüphesiz Allah, insanlara karşı lütfkârdır. Fakat insanların çoğu şükretmezler.

62. İşte O, her şeyin yaratıcısı olan Rabbiniz Allah'dır. O'ndan başka tanı yoktur. O halde nasıl olup da döndürülüyorsunuz!

63. Allah'ın âyetlerini inatla inkâr edenler işte (*haktan*) böyle döndürülür.

شُورَةُ غَافِرٍ

الجزء الرابع والعشرون

إِنَّ السَّاعَةَ لَأَيُّتَةٌ لَّارْتَبَ فِيهَا وَالْكَافِرَ أَكْثَرَ النَّاسِ لَا يُؤْمِنُونَ ﴿٥٩﴾ وَقَالَ رَبُّكُمْ ادْعُونِي أَسْتَجِبْ لَكُمْ إِنَّ الَّذِينَ يَسْتَكْبِرُونَ عَنْ عِبَادَتِي سَيَدْخُلُونَ جَهَنَّمَ دَاخِرِينَ ﴿٦٠﴾ اللَّهُ الَّذِي جَعَلَ لَكُمْ الَّيْلَ لِيَسْكُنُوا فِيهِ وَالنَّهَارَ مُبْصِرًا إِنَّ اللَّهَ لَذُو فَضْلٍ عَلَى النَّاسِ وَلَٰكِنَّ أَكْثَرَ النَّاسِ لَا يَشْكُرُونَ ﴿٦١﴾ ذَٰلِكُمْ اللَّهُ رَبُّكُمْ خَلِيقُ كُلِّ شَيْءٍ لَّا إِلَهَ إِلَّا هُوَ فَآذَنُوا تُوقَفُكُونَ ﴿٦٢﴾ كَذَٰلِكَ يُؤْفَكُ الَّذِينَ كَانُوا يُكَافَرُونَ اللَّهُ يَجْحَدُونَ ﴿٦٣﴾ اللَّهُ الَّذِي جَعَلَ لَكُمْ الْأَرْضَ قَرَارًا وَالسَّمَاءَ بِنَاءً وَصَوَّرَكُمْ فَأَحْسَنَ صُورَكُمْ وَرَزَقَكُمْ مِنَ الطَّيِّبَاتِ ذَٰلِكُمْ اللَّهُ رَبُّكُمْ فَتَبَارَكَ اللَّهُ رَبُّ الْعَالَمِينَ ﴿٦٤﴾ هُوَ الْحَيُّ لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ فَادْعُوهُ مُخْلِصِينَ لَهُ الدِّينَ الْحَمْدُ لِلَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ ﴿٦٥﴾ قُلْ إِنِّي نُهَيْتُ أَنْ أَعْبُدَ الَّذِينَ تَدْعُونَ مِنْ دُونِ اللَّهِ لَمَّا جَاءَنِي الْبَيِّنَاتُ مِنْ رَبِّي وَأُمِرْتُ أَنْ أُسَلِّمَ لِلرَّبِّ الْعَالَمِينَ ﴿٦٦﴾

٤٧٤

64. Yeri sizin için yerleşim alanı, göğü de bir bina kılan, size şekil verip de şeklinizi güzel yapan ve sizi temiz besinlerle rızıklandıran Allah'tır. İşte Allah, sizin Rabbinizdir. Âlemlerin Rabbi Allah, yücelerden yücedir.

65. O daima diridir; O'ndan başka hiçbir tanı yoktur. O halde dinde ihlâslı ve samimi kişiler olarak O'na dua edin. Her türlü övgü âlemlerin Rabbi Allah'a mahsustur.

66. (*Resûlüm*)! De ki: Bana Rabbinden apaçık deliller gelince, sizin Allah'ı bırakıp o tapıklarınıza kulluk etmem bana yasaklandı ve bana âlemlerin Rabbine teslim olmam emredildi.

سُورَةُ غَافِرٍ

الْحِزْبُ الرَّابِعُ وَالْعِشْرُونَ

هُوَ الَّذِي خَلَقَكُمْ مِنْ تُرَابٍ ثُمَّ مِنْ نُطْفَةٍ ثُمَّ مِنْ عَلَقَةٍ ثُمَّ يُخْرِجُكُمْ طِفْلًا ثُمَّ لِتَبْلُغُوا أَشَدَّكُمْ ثُمَّ لِتَكُونُوا شُيُوخًا وَمِنْكُمْ مَنْ يُتَوَفَّى مِنْ قَبْلٍ وَلِتَبْلُغُوا أَجَلًا مُّسَمًّى وَعَلَّامٌ تَعْقِلُونَ ﴿٦٩﴾ هُوَ الَّذِي يُحْيِي وَيُمِيتُ فَإِذَا قَضَىٰ أَمْرًا فَإِنَّمَا يَقُولُ لَهُ كُنْ فَيَكُونُ ﴿٧٠﴾ أَلَمْ تَرَ إِلَى الَّذِينَ يَجْعَلُونَ فِي آيَاتِ اللَّهِ آثًا يُضْرَبُونَ ﴿٧١﴾ الَّذِينَ كَذَّبُوا بِالْكِتَابِ وَمِمَّا أَرْسَلْنَا بِهِ رُسُلَنَا فَسَوْفَ يَعْلَمُونَ ﴿٧٢﴾ إِذْ الْأَغْلُلُ فِي أَعْنَاقِهِمْ وَالسَّلْسِلُ يُسْحَبُونَ ﴿٧٣﴾ فِي الْحَمِيمِ ثُمَّ فِي النَّارِ يُسْجَرُونَ ﴿٧٤﴾ ثُمَّ قِيلَ لَهُمْ آيَاتِ مَا كُنْتُمْ تُشْرِكُونَ ﴿٧٥﴾ مِنْ دُونِ اللَّهِ قَالُوا ضَلُّوا عَنَّا بَلْ لَمْ تَكُن تَدْعُوا مِنْ قَبْلُ شَيْعًا كَذَلِكَ يَضِلُّ اللَّهُ الْكَافِرِينَ ﴿٧٦﴾ ذَٰلِكُمْ بِمَا كُنْتُمْ تَفْرَحُونَ فِي الْأَرْضِ بِغَيْرِ الْحَقِّ وَمِمَّا كُنْتُمْ تَمْرَحُونَ ﴿٧٧﴾ أَدْخُلُوا أَبْوَابَ جَهَنَّمَ خَالِدِينَ فِيهَا قَبَسَ مَثْوًى الْأُمْتَكِرِينَ ﴿٧٨﴾ فَاصْبِرْ إِنَّ وَعْدَ اللَّهِ حَقٌّ فَإِمَّا نُرَبِّتَكَ بِعَظْمِ الَّذِي نَعُدُّهُمْ أَوْتَوْفَيْنَكَ فَإِنَّمَا يَرْجِعُونَ ﴿٧٩﴾

٤٧٥

67. Sizi topraktan, sonra meniden, sonra alakadan (aşılanmış yumurtdan) yaratan sonra bebek olarak çıkaran, sonra sizi güçlü kuvvetli bir çağa erişmeniz, sonra da ihtiyarlamanız -ki içinizden daha önce vefat edenler de vardır- ve belli bir vakte ulaşmanız için sizi yaşatan O'dur. Umulur ki düşünürsünüz.

(Âyette, ilk insan Âdem (a.s.)'in topraktan yaratıldığına işaret edildikten sonra, insanın ana rahminden ihtiyarlığına kadar çeşitli safhaları tasvir ediliyor.)

68. O, hem dirilten hem de öldürenidir. O, herhangi bir işin olmasını dilediği zaman yalnız «Ol!» der, o da oluverir.

69. Allah'ın âyetleri hakkında tartışanlara bakmadın mı? Nasıl döndürülüyorlar (onu tasdiğe yanaşmıyorlar)!

70. Onlar, Kitab'ı ve peygamberlerimize gönderdiklerimizi yalanlayanlardır. Onlar yakında (gerçeği) anlayacaklar!

71, 72. Boyunlarında demir halkalar ve zincirler olduğu halde, sıcak suya sürüklenecekler, sonra da ateşte yakılacaklardır.

73, 74. Sonra onlara: Allah'ı bırakıp da koştuğunuz ortaklar nerededir? denilecek. Onlar da: Bizden uzaklaştılar, zaten biz önceleri hiçbir şeye tapmıyorduk, diyecekler. İşte Allah kâfirleri böyle şaşırtır.

(Müşriklere sorulduğunda, taptukları putlarını inkâr ettikleri anlaşılmaktadır. Ancak Cenab-ı Hak taptuklarını karşılığın dikince şaşırıp kalacaklardır.)

75. Bu, sizin yeryüzünde haksız olarak şımarmanızdan ve aşırı derecede sevinip böbürlenmenizden ötürüdür.

76. İçinde ebedî kalmak üzere cehenemin kapılarından girin! Kibirlenenlerin dönüp gidecekleri yer ne çirkindir!

77. Onun için (Resûlüm), sen sabret! Şüphesiz Allah'ın vâdi gerçektir. Onlara söz verdiğimiz azabın bir kısmını ya sana gösteririz, yahut seni daha önce vefat ettiririz. Nasıl olsa onlar bize döneceklerdir.

سُورَةُ غَافِرٍ

الجزء الرابع والعشرون

وَلَقَدْ أَرْسَلْنَا رُسُلًا مِّن قَبْلِكَ مِنْهُمْ مَّن قَصَصْنَا عَلَيْكَ
 وَمِنْهُمْ مَّن لَّمْ نَقْصُصْ عَلَيْكَ وَمَا كَانَ لِرَسُولٍ أَنْ يَأْتِيَ
 بِعَايَةٍ إِلَّا بِيَاذِنِ اللَّهِ فَإِذَا جَاءَ أَمْرُ اللَّهِ فُضِيَ بِالْحَقِّ وَخَسِرَ
 هُنَالِكَ الْمُبْطِلُونَ ﴿٧٨﴾ اللَّهُ الَّذِي جَعَلَ لَكُمْ الْأَنْعَامَ
 لِتَرْكَبُوا مِنْهَا وَمِنْهَا تَأْكُلُونَ ﴿٧٩﴾ وَلَكُمْ فِيهَا مَنَافِعُ
 وَلِتَبْلُغُوا عَلَيْهَا حَاجَةً فِي صُدُورِكُمْ وَعَلَيْهَا وَعَلَى
 الْفُلْكِ تُحْمَلُونَ ﴿٨٠﴾ وَيُرِيكُمْ آيَاتِهِ فَأَيَّ آيَاتِ اللَّهِ
 تُنْكِرُونَ ﴿٨١﴾ أَفَلَمْ يَسِيرُوا فِي الْأَرْضِ فَيَنْظُرُوا كَيْفَ
 كَانَ عَاقِبَةُ الَّذِينَ مِن قَبْلِهِمْ كَانُوا أَكْثَرًا مِنْهُمْ وَأَشَدَّ
 قُوَّةً وَأَنَارًا فِي الْأَرْضِ فَمَا أَعْنَى عَنْهُمْ مَّا كَانُوا يَكْسِبُونَ
 ﴿٨٢﴾ فَلَمَّا جَاءَهُمْ رَسُولُهُمْ بِالْبَيِّنَاتِ فَرِحُوا بِمَا عِنْدَهُمْ مِنَ
 الْعِلْمِ وَحَاقَ بِهِمْ مَا كَانُوا بِهِ يَسْتَهْزِئُونَ ﴿٨٣﴾ فَلَمَّا رَأَوْا
 بَأْسَنَا قَالُوا آمَنَّا بِاللَّهِ وَحَدُّهُ وَكَفَرْنَا بِمَا كُنَّا بِهِ
 مُشْرِكِينَ ﴿٨٤﴾ فَلَمْ يَكْ يَنْفَعَهُمْ إِيْمَانُهُمْ لَمَّا رَأَوْا بَأْسَنَا سَأَلَتْ
 اللَّهُ أَلْتِي قَدْ خَلَّتْ فِي عِبَادِيهِ وَخَسِرَ هُنَالِكَ الْكَافِرُونَ ﴿٨٥﴾

٤٧٦

78. Andolsun, senden önce de peygamberler gönderdik. Onlardan sana kıssalarını anlattığımız kimseler de var, durumlarını sana bildirmedığımız kimseler de var. Hiçbir peygamber Allah'ın izni olmaksızın herhangi bir âyeti kendiliğinden getiremez. Allah'ın emri gelince de hak uygulanır ve o zaman bâtılı seçenler hüsrana uğrayacaklardır.

(Gönderilen peygamberlerin sayısını Allah'tan başkasının bilemeyeceği muhakkak olmakla beraber, tefsirlerde, yüce Allah'ın 124.000 peygamber gönderdiği rivayet edilmiştir.)

Kur'an-ı Kerim'de bunlardan sadece 25 tanesinin isimleri zikredilmekte, hayatları ve Allah'ın emirlerini tebliğ hususunda verdikleri mücadelelerden bahsedilmektedir.

Âyet-i kerimede ayrıca, peygamberlerin kendiliklerinden ortaya çıkmadıkları, getirdikleri mucizeleri de Allah'ın emri ve izni ile getirdikleri ifade edilmektedir.)

79. Allah, kimine binesiniz, kimini yiyesiniz diye sizin için hayvanları yaratandır.

80. Onlarda sizin için daha nice faydalar vardır. Gönüllerinizdeki bir arzuya, onlara binerek ulaşırsınız. Onların ve gemilerin üstünde taşınırsınız.

81. Allah size âyetlerini gösteriyor. Şimdi, Allah'ın âyetlerinden hangisini inkâr edersiniz?

82. Onlar yeryüzünde gezip dolaşmadılar mı ki, kendilerinden öncekilerin sonu nasıl olmuştur, görsünler! Öncekiler bunlardan daha çoktu, kuvvetçe ve yeryüzündeki eserleri bakımından da

daha sağlam idiler. Fakat kazandıkları şeyler onlara asla fayda vermemiştir.

83. Peygamberleri onlara apaçık bilgiler getirince, onlar kendilerinde bulunan (*beşerî*) bilgiye güvendiler (*onu alaya aldılar*). Alaya aldıkları şey kendilerini boğuverdi.

84. Artık o çetin azabımızı gördükleri zaman: Allah'a inandık ve O'na ortak koştuğumuz şeyleri inkâr ettik, derler.

85. Fakat azabımızı gördükleri zaman imanları kendilerine bir fayda vermeyecektir. Allah'ın kullanı hakkında süregelen âdeti budur. İşte o zaman kâfirler hüsrana uğrayacaklardır.